

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

*Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Кафедра інформаційних технологій і програмування*

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Київ – 2023

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Кузнецова Оксана Вікторівна,

*професор кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту,
кандидат педагогічних наук, доцент*

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», м. Харків
oksanakharkov08@gmail.com*

Слободенюк Ірина Юріївна,

*здобувачка освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», м. Харків
irisha.sl1411@gmail.com*

Освітня діяльність сьогодні в нашій країні відбувається в надзвичайних умовах. Спочатку пандемія COVID-19, а потім введення воєнного стану в нашій державі стали підставою для трансформування педагогічної діяльності в насичене інформаційне поле, її осмисленого реформування, творчого проєктування та введення нових стандартів. В таких умовах глобальної інформатизації освіти педагогічні працівники мають вміти втілювати нові освітні проєкти, що враховують останні наукові досягнення, систематично самовдосконалюватися, постійно оновлювати свої знання, щодо форм, методів та засобів навчання учнів.

Вирішенню цих питань сприяє формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців, розвиток спеціальних умінь і навичок орієнтації в інформаційному середовищі, застосування необхідної цифрової інформації та її адекватного сприймання, критичного осмислення.

Питання формування та розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх педагогів розглянуті в наукових розвідках В. Бикова, І. Богданової, М. Жалдака, І. Зязюна, Р. Гуревича, Т. Коваль, А. Коломієць, С. Сисоєвої, О. Співаковського, Л. Сущенко, Е. Полат, І. Роберт та інших.

На сьогоднішній день у сучасній педагогічній науці існує чимало підходів до трактування поняття «інформаційно-цифрова компетентність». Вони можуть взаємодоповнювати одне одного або вказувати на окремі напрями формування та розвитку цього явища, оскільки дослідники використовують різні підходи щодо його тлумачення.

Основною задачею майбутніх вчителів стає необхідність систематизації невідомої раніше інформації, з якою учні знайомиться під час використання різноманітних інформаційних джерел. Потім, в процесі осмислення молодші школярі використовують нові шляхи дій і міркувань, вирішуючи відповідні завдання та застосовують отримані знання практично.

Майбутній фахівець, який вмело застосовує в процесі навчання, виховання та розвитку молодших школярів інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), повинен досконало володіти знаннями, вміннями та навичками застосування комп'ютерних технологій в початковій школі та вміти організовувати роботу учнів в умовах змішаного та дистанційного навчання з використанням ІКТ, вміти направляти їхню роботу в інформаційному середовищі у потрібне русло. Визначати освітню траєкторію та відповідно до цього добирати і компоновати необхідний навчальний матеріал. Під час організації змішаної форми навчання вміти використовувати програмні засоби, при цьому розумно сполучаючи використання ІКТ з іншими видами навчальної діяльності.

Вчитель початкових класів повинен бути обізнаним в мультимедійних ресурсах використання інформаційно-комунікаційних технологій, вміти організувати освітній процес таким чином, щоб можна було інтегрувати форми та методи традиційного та комп'ютерно-орієнтованого навчання, при цьому застосовуючи безперервну діагностику та контроль за навчальними досягненнями молодших школярів за допомогою ІКТ.

Також формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців початкової освіти відбувається в процесі аналізу навчальний матеріалу, розкриття закономірностей, виявлення аналогій; використання раціональних способів вирішення широкого кола проблем у певній галузі; систематизації навчального матеріалу; налагодження міжпредметних зв'язків; виокремлення проблем, формулювання її, аргументування своїх висловлювань; здійснення різних видів доведень: прямого і непрямого, індуктивного та дедуктивного, за аналогією; встановлення асоціативних та практично доцільних зв'язків між інформаційними повідомленнями, творчого застосовування одержаної інформації в нестандартних ситуаціях, у різних видах навчально-пізнавальної діяльності. Проте, як стверджують дослідники, ці вміння на сьогоднішній день вже є недостатніми.

Застосовуючи ІКТ в освітньому процесі, майбутній вчитель має вміти встановлювати суб'єкт-суб'єктні зв'язки з учнями, тобто організувати спілкування з ними «на рівних», при цьому не втрачати власного лідерства; в процесі дистанційної форми освіти вміти виражати текстуально не лише знання, а й настрій, емоції; готовим використовувати ігрові та проблемні форми та методи [3].

Вчителю передусім потрібно вміти організувати роботу учнів під час засвоєння нової інформації. Значним складником інформаційно-цифрової компетентності є роль провідника під час отримання знань, який налаштовує учнів на орієнтування в інформаційно-комп'ютерному просторі, допомагає оптимально обрати індивідуальний навчальний маршрут і способи його проходження, тобто «навігації в освіті» [4, с. 102].

Таким чином, інформаційно-цифрова компетентність майбутніх учителів включає в себе утворені під час активної освітньої діяльності знання, що адаптовані до динамічних сучасних умов отримання освіти в інформаційному суспільстві, навички та вміння знаходити, отримувати, аналітично опрацьовувати, систематизувати, зберігати та передавати інформацію, цілеспрямовано та вміло адаптувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології до подальшого використання у професійній діяльності.

Отже, результативність сучасної вищої педагогічної освіти може значно підвищитися, якщо особистісне та професійне становлення майбутніх учителів початкових класів буде організовано таким чином, щоб рівень інформаційно-цифрової компетентності фахівця відповідав потребам сьогодення, що дозволить в свою чергу забезпечити якісну освіту молодших школярів. Для цього необхідно досконало оволодіти інформаційно-комунікаційними технологіями, мати необхідні знання про засоби масової інформації та мережу Інтернет, розуміти можливості їхнього впливу на особистість молодшого школяра, орієнтуватись в інформаційно-комп'ютерному освітньому середовищі, вміти добирати необхідну інформацію, володіти методичними вміннями та навичками використання найсучасніших інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. Переваги та ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 47 – 58.
2. Гринько В.О. Цифрові освітні технології у навчанні майбутніх учителів початкової школи: теоретико-методичний аспект проектування: монографія. За заг. ред. проф. Лещенко М.П. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 275 с.
3. Державний стандарт початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12> (дата звернення: 20.06.2023).
4. Селевко Г. К. Педагогічні технології на основі інформаційно-комунікаційного середовища. К., 2005. 208 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УЧНІВ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Нич Олександр Васильович,
учитель інформатики

Торківська гімназія-філія Шпиківського ліцею
Шпиківської селищної ради Тульчинського району Вінницької області
Nychsasha@ukr.net

Соє Олена Миколаївна,

старший викладач кафедри математики та інформатики, кандидат педагогічних наук
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця
soya.o.m@gmail.com

У сучасному світі, де цифрові технології входять у всі сфери життя, освітній простір також перетворився на цифровий. Це створює нові можливості для організації змішаного та дистанційного навчання учнів, але також приносить загрози їхній інформаційній безпеці.

Однією з основних проблем, яка виникає у цифровому освітньому просторі закладу загальної середньої освіти, є недостатня свідомість учнів щодо безпечного користування Інтернетом. Здобувачі освіти часто не зважають на ризики, пов'язані з соціальними мережами, онлайн-іграми та використанням інших мережевих ресурсів. Учні можуть стати жертвами кібербулінгу, кіберзлочинності, шахрайства та інших загроз. Також важливо забезпечити безпеку даних учнів, оскільки цифрові технології дозволяють збирати та обробляти велику кількість особистої інформації. Зловмисники можуть використовувати цю інформацію для шахрайства, крадіжки особистих даних та інших злочинних дій.

Для вирішення цих проблем необхідно розробити систему заходів, які б забезпечували інформаційну безпеку учнів у цифровому освітньому просторі. Серед таких заходів є: проведення навчання з питань безпеки в Інтернеті, застосування спеціальних програм та інструментів для захисту даних учнів, залучення кваліфікованих фахівців для надання підтримки вчителям та учням. Тому проблема інформаційної безпеки учнів у цифровому освітньому просторі є досить складною та вимагає комплексного підходу до її розв'язання. Дослідження цієї проблеми дозволить визначити основні проблеми та шляхи їх вирішення, а також розробити рекомендації щодо забезпечення інформаційної безпеки учасників освітнього процесу в цифровому освітньому просторі закладу освіти.